

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 78.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.958.

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, petek 18. julija 1941-XIX

Cena posamezni številki 1r 0'60

Omejitev avtomobilskega prometa

Da se še bolj omeji poraba benecina in pnevmatike, je izdal Vis. Komisar naredbo, po kateri je dovoljen promet z avtomobili, ki imajo prometno dovolilo, ob neprazničnih dneh od 5. do 23. ure. Ob dokazani potrebi pa se more izdati dovolilo tudi za promet v nočnih urah in ob prazničnih dneh. Ta dovolila izdajajo Vis. Komisarjat oz. okrajna načelstva oz. komisariji. Prepovedano je prevažati osebe na avtomobilih, prirejenih za prevažanje blaga. Ženskam in otrokom je prepovedano voziti se z zasebnimi avtomobili, ne da bi bil navzoč imetnik posebnega dovolila. Vsa motorna vozila, ki se dajejo v najem in so registrirana v Ljubljanski pokrajini, smejo iz te kategorije izločiti posebnega dovolila Vis. komisariata. Kršitve te naredbe se kaznujejo z globo od 25 do 200 lir. Najnižji znesek kazni sme plačati kršitelj takoj.

Dvig sekvestra zavarovalnice »Slavije«

Na prošnjo banke Slavije ter na podlagi poročila sekvestra, da je udeležba pri banki Slaviji pretežno slovenska iz Ljubljanske pokrajine, sicer pa pri banki udeležen prijateljski narod, je Vis. Komisar razveljavil odločbo, s katero se je postavila zavarovalna banka »Slavija« v Ljubljani pod sekvestro.

Italijanski trg s surovo svilo

Iz Milana poročajo, da vlada na trgu s surovo svilo mirno razpoloženje, deloma zaradi pichlosti zaloga, deloma pa zaradi manjšega povpraševanja. To je popustilo zaradi visokih cen. Zato stopa tudi umetna svila vedno bolj v ospredje. Obseg kupcij je skromen, cene pa imajo še nadalje čvrsto tendenco.

Reja kokonov se bliža svojemu koncu. Zaradi nestanovitnega vremena bo letošnji pridelek manjši, kakor se je pričakovalo, vendar pa se bo dosegla lanska žetev.

Iz Amerike in Japonske poročajo o zelo krepki tendenci za čeno surove svile, kar je posledica vojne.

Dospelost davkov

Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja, da dospe v smislu člena 148. zak. o neposrednih davkih v III. četrtletju 1941 v plačilo:

a) dne 1. julija 1940. tretji četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice;

b) dne 15. avgusta 1941. prvi polletni obrok zemljarine.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega glavarstva v Ljubljani.

Pridelek sliv na Hrvaškem

bo letos srednji, po 9 in 10 kg od drevesa. Bosna, ki ima 1,3 milijona dreves, bo dala približno 1300 vagonov sliv. Večji del pridelka bodo posušili in hrvaška vlada je razpisala denarne nagrade in podpore za boljšo ureditev in razširitev sušilnic.

Kontinenti v svetovnem gospodarstvu

Pri vsem svojem gospodarskem dvigu se je svet zmanjšal, pravi državni svetnik E. Helfferich iz Hamburga v listu »Der deutsche Volkswirt«, ker da se je v dobi svetovnega gospodarstva svobodno tekmovalje izmaličilo v političnih omejitvah in da se zdi danes gospodarstvo sveta še bolj razdeljeno in omejeno po razliki svetovnih nazorov. To pa ni potrebno, kajti s svetovnimi nazori nima gospodarski promet narodov prav nobene opravka. Dejstvo je samo to, da imajo veliki gospodarski prostori, ki se snujejo, različna svetovno-nazorska obeležja, pri čemer prihaja avtarkija teh prostorov do večjega izraza in poudarka. Kakor pri umetnosti in znanosti narodne nadarjenosti in tvorne sile podlaga in izhodišče, tako naj bo tudi pri svetovnem gospodarstvu narodno gospodarstvo na prvem mestu.

Razširjeno narodno gospodarstvo je gospodarstvo življenjskega prostora in po razmerah, ki vladajo v življenjskem prostoru, se ravna delež pri zunanji trgovini. Nemški delež pri svetovni trgovini je bil n. pr. l. 1936. samo 8,5% ali okroglo 9 milijard RM, dočim je

znašal delež tedanjega evropskega gospodarskega prostora brez Anglije in Rusije 39,2 milijarde RM ali 37,2%. Ko je tedaj odpadlo na enega prebivalca Nemčije od zunanje trgovine le 134 RM, v Italiji celo samo 48 RM, so bili deleži zunanje trgovine na prebivalca v Franciji 148, na Nizozemskem 333, v Švici 385, v Belgiji 398, na Danskem pa 409 RM.

Odvisnost od zunanje trgovine se da v življenjskih prostorih oriliti z različnimi načini samopreskrbe, ki pa imajo seveda tudi svoje meje. Najlažje in najuspešnejše so izpopolnitve v pogledu agrarne proizvodnje in baš pri tem se je prej videlo v nekaterih državah, ki so imele tako velike deleže pri zunanji trgovini, da niso oblastniki posvečali samopreskrbi niti najpotrebnejše skrbi.

Avtarkija pa lahko postane utopija v velikem življenjskem prostoru, ki obsega zmerne, subtropične in tropične cone. V prostoru je premalo prebivalcev za potrošnjo vse proizvodnje, če pa bi se število prebivalcev povečalo, bi se še bolj povečala proizvodnja in odvisnost od zunanje trgovine raste

tako v nedogled. Amerikemu življenjskemu in gospodarskemu prostoru je Evropa dosti bolj potrebna kakor pa narobe, izrazit primer slabo urejenega svetovnega gospodarstva pa nudi Nizozemska Indija. To razmeroma majhno ozemlje producira in izvažava več kakor vse afriške kolonije, od izvoza pa je l. 1938. odpadlo na Azijo samo 29 odstotkov, dočim so dobili drugi življenjski in gospodarski prostori 71% (Evropa 37%).

Problema vsega človeštva ne morejo rešiti posamezni kontinenti, temveč vsi kontinenti skupaj v uvidenosti, da ne sme več vladati pohlep po oblasti in dobičku pri ustvarjanju in izmenjavi duhovnih in materialnih dobrin. Naloga kontinentov, velikih življenjskih prostorov, ni več ločitev, temveč združitev. Pogoj za veliki življenjski prostor je politična varnost, pogoj za zveze velikih življenjskih prostorov in za novo svetovno gospodarstvo je mir. Pogoj miru pa je zaupanje med ljudmi. Danes je to še tuj jezik, pride pa čas, ko ga bodo vsi ljudje razumeli — se glasi zaključek E. Helfferichovega izvajanja.

O evropski zunanji trgovini

O sedanjem stanju francoske zunanje trgovine ni nobenih zanesljivih statističnih podatkov, ker se uradna statistična poročila sedaj ne izdajajo. Sicer pa se je francoska zunanja trgovina sedaj zelo zmanjšala in se giblje le v kompenzacijskih poslih in navadni izmenjavi blaga. Nadaljnja značilnost sedanje francoske trgovine je, da se je omejila skoraj izključno na trgovino z državami osi in od njih upravljanimi državami ter s francoskimi kolonijami, v kolikor te trgovine ne preprečuje angleška blokada.

A tudi francoska trgovina z Nemčijo se danes ne more primerjati s predvojno. Nemčija je v zadnjih mesecih silno povečala svoja naročila v francoskih tovarnah, o čemer je »Trgovski list« že poročal. To povečanje nemških naročil je imelo za posledico, da je Nemčija tudi v vedno večji meri dobavljala material za izvršitev svojih naročil. Uvoz teh surovin se zato ne more smatrati kot zvišanje nemškega uvoza, ker so se vse te surovine predelane zopet izvozile v Nemčijo.

Po vojaškem zlomu Francije in sklenitvi premirja so se razvijali nemško-francoski trgovinski odnosi, kajti tako, da je francoski izvoz vedno bolj presegal nemški uvoz. More se reči, da izvažajo danes Francozi v Nemčijo štirikrat toliko blaga, kakor pa ga dobe iz Nemčije. V zadnjem času se je nemški uvoz v Francijo sicer znatno dvignil, toda predvsem le zaradi že omenjenih nemških dobav surovin za francoske tvornice, ki delajo sedaj kot vključene v nemški gospodarski prostor. Kakšen je sedaj položaj francoske zunanje trgovine, kaže tudi to, da okoli 200 nemških carinskih uradnikov pregleduje na vseh važnejših obmejnih mestih francoski uvoz in izvoz. Samo to, kar je v skladu z interesi

nemškega veleposredarskega prostora, se sme uvažati in izvažati.

Z ozirom na vse to je jasno, da francoska zunanja trgovina z drugimi državami ne more biti živahna. Poskusi, da bi se spravila francoska trgovina s Sovjetsko unijo z mrtve točke, so se po izbruhu nemško-sovjetske vojne čisto ponesrečili.

Z Dansko je bil obnovljen v aprilu poštni promet in sedaj se vodijo pogajanja za ureditev plačilnega prometa. V ta namen se bo sklenil dodatni dogovor v nemško-francoskem plačilnem sporazumu.

Blagovna zamenjava Francije z Belgijo je po sklenitvi plačilnega dogovora precej narasla, vendar pa je francoski izvoz znatno močnejši ko pa uvoz iz Belgije. Tudi z Nizozemsko je po sklenitvi plačilne pogodbe prišla zunanja trgovina v tek.

S Španijo je sklenila Francija v aprilu začasno pogodbo o plačilnem prometu. Vsa trgovina naj bi znašala 120 milijonov fr. frankov v I. letošnjem polletju. Objavljen je bil tudi seznam blaga, ki naj bi se izvažalo oz. uvažalo. Poleg tega

so bile dovoljene tudi zasebne kompenzacijske kupčije. Uvozu pomaranč posveča Francija trenutno posebno pažnjo. Trgovinski promet s Portugalsko pa se zaenkrat omejuje le na nezasedeno Francijo.

S Švedsko vzdržuje Francija še slabe trgovinske odnose, ker manjka prava trgovinska pogodbeni podlaga. Z Norveško vodi francoska vlada pogajanja za sklenitev plačilnega dogovora v okviru nemško-francoskega plačilnega sporazuma. S Finsko je sklenila Francija pred kratkim plačilni dogovor, te dni pa je bila dogovorjena zamenjava določenega blaga.

Vodijo se nadalje nova pogajanja z Romunijo za ureditev blagovnega in plačilnega prometa.

Trgovina s čezmorskimi državami je skoraj popolnoma zastala. Tem večjo pozornost so zato vzbudile prve pošiljke, ki so prišle iz Brazilije.

Nove trgovinske pogodbe, ki so bile sklenjene med Švico in Francijo, so ugodno vplivale na trgovino obeh držav.

V zadnjem času so zlasti živa prizadevanja, da se poveča trgovina z Madžarsko, ker bi bila ta zlasti za preskrbo Francije z živili važna. Tu pa je treba seveda upoštevati dogovore, ki jih je sklenila Madžarska že z Nemčijo.

Železna in kovinska industrija na Hrvaškem

Zagrebski »Željeznar« je takole opisal položaj hrvaške železne in kovinske industrije:

Temelj hrvaškega narodnega gospodarstva je poljedelstvo in čeprav je Hrvaška agrarna država, se morajo vendar razviti in dvigniti vsaj one panoge industrije, ki imajo potrebne pogoje za svoj obstoj. Najboljše pogoje ima železna in kovinska industrija in ko vse države baš tej industriji posvečajo največjo pozornost, mora to storiti tudi Hrvaška.

Za vzgled naj služi visoka stopnja železne in kovinske industrije v Italiji, kjer sicer ni dovolj osnovnih surovin, a je vendar dosežena popolna emancipacija v pogledu za vojno industrijo potrebnega železa in jekla. Na visoki stopnji je železna in kovinska industrija tudi na Madžarskem, dobro pa se razvija v zadnjih letih celo v Turčiji, čeprav so tam zanj dosti slabši pogoji kakor na Hrvaškem.

Združeni rudniki in topilnice v

Sarajevu so ogrodje za izgraditev hrvaške železne in kovinske industrije, treba pa jih je ne samo modernizirati, temveč tudi razširiti. Zanimarjanje teže industrije na hrvaškem področju v prejšnjih letih zasluži najostrejšo obsodbo. Železna industrija v srednjem bosanskem bazenu je razen valjarne v Zenici ostala na isti stopnji, kakor je bila leta 1918. Pri izgraditvi industrije so čisto odločale okoliščine, ki niso imele ničesar skupnega z gospodarskimi principi in so jim mnogokrat celo močno nasprotovale. Tako je bilo n. pr. pri železarni v Varešu. Namesto da bi uredili moderno topilnico nekje okrog Podlugova, kjer bi bile vse naprave združene v organski celoti in kjer bi bilo omogočeno racionalno delo na ležiščih rude in premoga ob glavni prometni arteriji Bosne, so železarno porinili daleč v tesno vareško dolino, kjer sploh ni prostora za kako večjo industrijo.

Združene rudnike in topilnice d. d. v Sarajevu je treba čimprej spraviti z mrtve točke, da bo tako napravljen prvi odločen in zdrav korak k rešitvi problema hrvaške železne in kovinske industrije.

Članku je priključen pregled zvišanja cen, ki je bilo pred dnevi uvedeno od Združenih rudnikov in topilnic zaradi podražitve surovin in pogonskega materiala. Temeljne cene vseh vrst valjanega železa so se zvišale za 120 din pri 100 kg. Želji in žice so se podražile za 184 din, pločevine za 145 dinarjev, traverze pa za 120 din pri 100 kg.

Iz italijanskega gospodarskega življenja

Vse mestne tramvajske proge so v Italiji od 30. junija dalje elektrificirane. V kratkem bodo tudi vse izvenmestne.

Dve novi tekstilni tovarni pričetna v Italiji v kratkem obratovati, in sicer v Novari ter v Verbaniji. Tovarna v Novari bo izdelovala nogavice iz nilona, ki ga Italija sama proizvaja iz celuloze. Italijanska samopreskrba s tekstilnim blagom se bo tako znatno dvignila.

V evropski čevljarški proizvodnji je Italija navzlic vojni na petem mestu. Njena letna proizvodnja znaša 25 milijonov, pred vojno pa 30 milijonov parov.

Da bi se zvišalo število klavne živine, bo v bodoče plačala država vsakemu živinorejcu po 0.60 do 1.15 lire za vsak kg žive teže za živino, ki jo bo oddal v klavnice. Država bo skupno izdala v ta namen na leto okoli pol milijarde lir.

Letošnji pridelek fižola cenijo v Italiji na več ko 2 milijona stotov. Tako velikega pridelka Italija dosedaj še ni dosegla. L. 1938. je pridelala 1,40, l. 1939. 1,43, lani pa 1,92 milijona stotov.

Zunanja trgovina Turčije

Letos maja je znašala vrednost turškega izvoza 9,4 milijona turških funtov, vrednost uvoza pa 5,5 milijona t. funtov, dočim je lani meseca maja izvoz predstavljal vrednost 12,1, uvoz pa 9,1 milijona t. funtov. Nemčija je letos meseca maja prevzela 38,4% turškega izvoza, izvoz v Švico je dosegel zelo visoko stopnjo 21%, dočim je znašal angleški delež turškega izvoza samo še 4,6%. Pri uvozu odpade na Anglijo 19,9%, na Romunijo 18%, na Nemčijo pa 16,5%.

Ivan Frelih

vodi že 20 let organizacijo hišnih posestnikov.

Odbor Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov v Ljubljani je počastil predsednika Ivana Freliha s častno diplomom v priznanje njegovih velikih zaslug pri ustanovitvi in vodstvu zveze. Tiskarinar Makso Hrovatin je v imenu odbora orisal vsestransko neumorno slavljenčevo delavnost v organizaciji hišnih posestnikov v dobi 20 let. Prvo društvo hišnih posestnikov, ki je bilo ustanovljeno v najtežjih časih, ko hišni posestniki niso svobodno razpolagali s svojo lastnino, je postalo marljivemu predsedniku Frelihu pretesno in ustanovil je zvezo društev hišnih posestnikov ter po vsej deželi polagal njene temelje. Na nestetih anketah, konferencah in tudi v občinskem odboru je vneto in uspešno zastopal hišne posestnike in uspehi organizacije so v prvi vrsti njegova zasluga.

Jubilantu tudi naše iskrene čestitke!

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

z dne 12. julija je objavil:

Naredbe Vis. komisarja: Predpisi glede radijskih sprejemnih in radijskih oddajnih aparatov — Omejitev avtomobilskega prometa — Čas za zapiranje gostinskih obratov.

Odločbe Vis. komisarja: Imenovanje komisije za reševanje vprašanj radi zamenjave jugoslovanske valute v lire — Razpust slovenskega Avtomobilskega kluba — Preklje postavitve zavarovalne banke »Slavije« v Ljubljani pod sekvester.

Nezadostna proizvodnja kositra

Na londonski borzi, ki je odločila za ceno kositra, je padla cena kositra v aprilu od 270 na 261,1 funta, nato pa se je popravila na 266,7 funta. Cena je padla, ker je angleška vlada ustavila izdajanje licenc za izvoz kositra. S tem je oskrba angleškega trga s kositrom več ko zagotovljena, ker more Anglija računati na letni dovoz 30.000 ton kositra, njena potrošnja pa ne presega 25.000 ton. Poleg tega pa se proizvaja v grofiji Cornwall še okoli 3000 ton kositra.

Če je kljub temu cena padla, je vzrok v veliki potrebi Združenih držav Severne Amerike po kositru. Posebno v zadnjem času je v zvezi z večjo vojno nevarnostjo na Daljnem vzhodu povpraševanje po kositru v Združenih državah zelo naraslo. Ta dvig povpraševanja se je tembolj občutil, ker je svetovna proizvodnja kositra zastala za lani določenimi izvoznimi kvotami. Da bi se proizvodnja kositra povečala, je dovolila angleška vlada za podjetja, ki pridobivajo kositer, razne olajšave pri plačevanju raznih davkov. Upajo, da bo ta ukrep pomagal in da bo kositra na trgu zadosti.

Ze v 24 urah barva, plesira in kemično snanila obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Današnji številki smo priložili poštne položnice. Prosimo vse cenjene naročnike, ki naročnine še niso poravnali, da se jih poslužijo in poravnajo naročnino. Uprava »Trgovskega lista«.

Dr. A. Urbanc:

Slovenci kot zavarovalni tehniki in strokovnjaki v tujini

Ugledna in pri nas dobro znana slovanska revija, pisana v nemškem jeziku, ki izhaja v založbi Slovanskega instituta v Pragi, je posvetila v dvojni številki 3-4, letnik XII, 1940 svoj gospodarski del: zavarovalstvu v slovanskih deželah. Generalni direktor Peter Čech (Praga) pravi v svojem članku: »Die wirtschaftliche und kulturelle Bedeutung der Versicherung«, na strani 229 to-le: »V tej zvezi je treba omeniti važno dejstvo, da so se Slovenci izkazali kot odlični matematiki in zavarovalni tehniki; nekateri so delovali že v dobi Avstro-ogrske v dunajskem zavarovalnem svetu« (spominjamo samo na viteza Močnika, ki je vsem nam znan iz naše šolske dobe po svojih učnih knjigah iz matematike). Nekateri ugledni naši strokovnjaki (Cvetnič, Tuma) so predavali v inozemstvu o zavarovanju in pozavarovanju.

To simpatično notico o Slovencih kot zavarovalnih tehnikih dopolnjujemo danes s kratkim življenjepisom generalnega direktorja Prve češke pozavarovalnice F. L. Tuma in dodamo njegovo dosedanje literarno delo na polju zavarovalstva, zlasti pozavarovalstva, katero delo je bilo v inozemstvu najbolj registrirano.

F. L. Tuma je bil rojen l. 1883. v Ljubljani, kjer je obiskoval srednjo šolo. Študiral je zavarovalstvo, narodno gospodarstvo, finančno vedo, filozofijo in zgodovino novega veka na visokih šolah na Dunaju, v Göttingenu in Londonu (1904-1909). Prvo zavarovalno prakso je vršil v letih 1910-1913 pri Jadranski zavarovalnici v Trstu. V letih 1914-1918 je sodeloval pri ruskih zavarovalnih družbah v Petrogradu: kot šef pisarne pri življenjski zavarovalni družbi »Obespečenije«, isti položaj je zavzemal pri »Drugi ruski zavarovalni družbi«. Nekaj časa je bil vodja nezgodnojamstvenega oddelka pri največji ruski družbi »Rossija«; od leta 1917. je bil glavni pooblaščenec za inozemske posle družbe »Salamandra«, ki je bila ustanovljena 1846. Njegov glavni posel je bilo zanimanje za pozavarovalstvo v Evropi in Zedinjenih ameriških državah. Začetkom leta 1918. je bil od družbe Salamandra poslan v Kodanj radi ustanovitve pozavarovalne družbe Salamandra. Prepotoval je v letih 1919 do 1922 za koncern Salamandra v prvi vrsti Nemčiji in nasledstvene države v pozavarovalnem poslu in radi dosege udeležbe te grupe pri drugih zavarovalnih družbah. V letu 1923. je bil

poklican kot direktor Prve češke pozavarovalne banke v Prago.

V zavarovalni strokovni literaturi (Praga, Dunaj, Berlin in London) je objavil razne razprave in to največ iz panoge pozavarovanja. Predaval je v raznih mestih: Reichenberg (1929): Pozavarovanje s posebnim ozirom na požarno zavarovanje (na povabilo Centralne zveze zavarovalnih nameščencev). Praga (1930): Osnovni problemi pozavarovanja (Nemško društvo za zavarovalstvo), predavanje je objavljeno v Versicherungswissenschaftlichen Mitteilungen tega društva v letu 1930. Kopenhagen v letih 1930 in 1931: Kritična vprašanja iz pozavarovalstva (na pobudo Danskega zavarovalnega društva) in štiri predavanja na trgovski visoki šoli v Kopenhagenu: Komparativa v zavarovanju (življenje, požar, transport) in pozavarovanje kot problem plačila odškodbe. London (1932): Gospodarska teorija pozavarovanja v London Insurance Institute. To predavanje je prevedeno v knjižni obliki v vse svetovne jezike. Posebna izdaja je izšla tudi v Indiji. Berlin (1936): Riziko in premija. Predavanje v društvu zavarovalnih matematikov, izšlo v »Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft« v Berlinu, leto 1936. Dunaj (1937): Pozavarovalna provizija, njeno bistvo in pomen za prvega in pozavarovalatelja, na vabilo Društva za strokovno vedo. Objavljeno v knjižni obliki v seriji spisov te družbe.

Leta 1932. je predaval ponovno v Insurance Institutu v Londonu o gospodarski teoriji pozavarovanja, katero temeljno predavanje je izšlo istega leta v Pragi v knjižni obliki pod naslovom: »Wirtschaftliche Theorie der Rückversicherung«. To delo je povsod citirano in upoštevano.

Treba je še poudariti, da je generalni direktor F. L. Tuma vsestransko podpiral izdajo dela ing. H. Sergowskega: Die Theorie der Feuerversicherung, katero delo velja v svetovni zavarovalni literaturi kot temeljno delo glede požarnega zavarovanja in je prva izdaja izšla v naši Ljubljani.

Dunajska zavarovalna revija »Die Versicherungen« se je leta 1933. prijazno spomnila 50. letnice generalnega direktorja F. L. Tume in zlasti poudarila, da si šteje v čast, da ga šteje med svoje sodelavce.

Samo radi popolnosti naj bo omenjeno, da se je F. L. Tuma v svoji mladosti postavil tudi kot književnik ter izdal leta 1905. zbirko novel: »V znamenju življenja. Skice in črtice«. Risbe Maksim Gaspari.

Nemški izvoz poljedelskih strojev

Nemška proizvodnja poljedelskih strojev se je v zadnjih letih močno povečala, zlasti v zvezi s prizadevanjem Nemčije za porast lastne proizvodnje živeža. Po podatkih nemškega instituta za proučevanje konjunktura se je vrednost vse poljedelske proizvodnje v Nemčiji zvišala od 8,5 milijarde mark leta 1933. na 14 milijard mark l. 1939. Pri tem zvišanju so igrali poljedelski stroji zelo važno vlogo. Ves promet v nemški industriji poljedelskih strojev je po svoji vrednosti narastel od 130 milijonov mark leta 1932. na 530 milijonov mark leta 1939.

Mehaniziranje kmečkega dela se je v vojni dobi še izpopolnilo. Pri dobri žetvi lanskega leta ima velike zasluge povečana uporaba

poljedelskih strojev. Produktivna sposobnost tovarn poljedelskih strojev se je v zadnjih letih tako močno dvignila, da so pri kritju vedno večjih domačih potreb ostale še velike serije raznovrstnih poljedelskih strojev za izvoz. Velikih traktorjev so izdelale nemške tovarne leta 1935. okrog 8000, dve leti pozneje že 15.000, leta 1938. pa 30.000. Od vse prodaje nemških poljedelskih strojev v inozemstvu je odpadlo leta 1939. na traktorje 32,2%, na kosilne stroje za žito 9,5%, na mlatilnice 7,6%, na kosilne stroje za travo 6,8%, na stiskalnice za slamo pa 4%.

Vrednost nemškega izvoza poljedelskih strojev se je dvignila od 22,3 milijonov mark leta 1934. na 45 milijonov leta 1938. Sam izvoz

traktorjev je leta 1938. dosegel vrednost 14 milijonov mark, na drugem mestu pa so bili kosilni stroji v vrednosti 8,2 milijona mark. Od vsega izvoza poljedelskih strojev leta 1939. je odpadlo na traktorje 30, na kosilne stroje pa 20%.

Doma in po svetu

Italijanske čete so zapustile Knin in Ogulin. Prebivalstvo je priredilo italijanskim četam ob odhodu prisrčno slovo in naglašalo svoje simpatije za italijansko vojsko.

Ker je zaradi razdelitve bivše dravske banovine postal Avtomobilski klub za vso banovino brezpredmeten, in ker tudi ni v skladu z novo upravno razdelitvijo, ga je Vis. Komisar razpustil, njegovo likvidacijo pa poveril predsedniku Avgustu Praprotniku. Ljubljanska sekcija kluba postane avtonomna in deluje na vsem ozemlju Ljubljanske pokrajine.

Uradno nemško vojno poročilo z dne 15. julija pravi, da operacije na vzhodu stalno napredujejo. Finci poročajo, da so prišli njih čete na več mestih sovražniku 60 km daleč za hrbet. Prodiranje finskih čet se nadaljuje. Madžari pa poročajo, da prodirajo njih čete v Podolje in da zasledujejo sovražnika, ki se umika. Oskrbovalni oddelki vojske sledijo neposredno vojski navzlic težkim terenskim razmeram.

Nemško uradno vojno poročilo z dne 17. julija poroča: Z uporabo svojih zadnjih rezerv skuša sovjetsko vodstvo ustaviti naval nemške oborožene sile in njenih zaveznikov. Na vsej vzhodni fronti je v teku velikanska borba za odločitev. Okrog 9 milijonov vojakov si stoji nasproti v boju, čigar obseg presega vse zgodovinske predstave. Mnogoje se veliki uspehi. Na južnem krilu so nemške in romunske čete osvojile Kišinjev, glavno mesto Besarabije.

Iz Berlina se nadalje poroča, da so nemške čete zavzele Smolensk. Nadalje se iz Stockholma poroča, da so nemške motorizirane kolone prodrle mimo Revala v Jambur in od tu v Novgorod ter prodrle do železnice Leningrad-Moskva. Nemški listi poročajo, da je Leningrad deloma že odrezan in resno ogrožen. Finski listi pa opozarjajo, da je Leningrad silno močno utrjen in da je le še Vladivostok bolj utrjen.

Na vzhodno bojišče je odšel hrvaški letalski polk. Nadalje so odpotovali v Nemčijo za vzhodno bojišče trije hrvaški bataljoni.

Vrhovni sovjetski obrambni svet je zopet uvedel v rdeči armadi politične komisarje.

Ameriški poročevalci poročajo iz Moskve, da se pripravila evakuacija Moskve in da se namerava sovjetska vlada preseliti v Kazan, ki leži 700 km vzhodno od Moskve.

Japonska vlada je odstopila. Mandat za sestavo nove vlade je zopet dobil knez Konoye. Zunanja in notranja politika Japonske se ne bo spremenila.

Iz Londona poročajo, da bo v kratkem podpisana zveza med londonsko poljsko in sovjetsko vlado, ki bosta tudi znova obnovile diplomatske odnose.

Bolgarska vlada je kategorično demantirala vesti, da bi se zbiral bolgarska vojska ob turški meji.

V Parizu in drugih francoskih mestih je bilo zadnje dni aretiranih 19.000 komunistov.

Sobranju je bil predložen zakonski nacrt, ki pooblašča bolgarsko Narodno banko, da sme izdati nove bankovce v skupnem znesku 8 milijard levov.

V Akronu je bilo podpisano premirje o ustavitvi sovražnosti v Siriji. Premirje sta podpisala za Angleže general Wilson, za Francoze pa general Verdillat.

Železniški most pri Zirovnici je zopet popravljen in vlaki so že začeli voziti z Jesenic proti Radovljici in Ljubljani.

Zitna letina kaže na Dolenjskem zelo dobro. Tudi stanje vinogradov je ugodno.

Finska je priznala neodvisno hrvaško državo.

Skupno kolektivno pogodbo je dobilo 40.000 hrvaških gozdarskih delavcev. Minimalna mezda je določena na 5.50 din na uro.

Obvezna delovna služba se uvede tudi v Srbiji. Trajala bo devet mesecev in bo obvezna za vse moške od 14. do 25. leta.

»Donau-Zeitung«, ki bo glavni nemški gospodarski list na Balkanu, je začela izhajati v Beogradu.

Prejšnji jugoslovanski carinski in devizni predpisi veljajo še v polnem obsegu na Hrvaškem.

Denarstvo

Srbska narodna banka je izdala poziv, da morajo vsi lastniki srebra ponuditi banki svoje srebro v odkup. Banka bo plačevala srebro po 600 din za kg.

Po izkazu Madžarske narodne banke z dne 30. junija 1941 se je obtok bankovcev zvišal od 1734 na 1756 milijonov pengov, zlata in devizna podloga pa je padla od 151,5 na 149,1 milijona pengov. Od vsega obtoka bankovcev odpade približno 30% na bankovce, ki so bili zamenjani za valuto na novo pridobljenem ozemlju. Od teh 500 milijonov pengov odpade 76 milijonov pengov na bivše češkoslovaško ozemlje (ali 72 pengov na glavo prebivalca), na Karpatsko 20 (ali 30 pengov na prebivalca), na severno Sedmograško 215 (ali 82 pengov na prebivalca) in na južno ozemlje 191 milijonov pengov (ali 212 pengov na glavo prebivalca).

Zadnji izkaz Angleške banke izkazuje zvišanje obtoka bankovcev za 4,7 na 648 milijonov funtov.

Deficit v ameriškem državnem proračunu se je zaradi silno povečanih vojnih izdatkov zvišal od 9,2 na 12,8 milijarde dolarjev. Verjetno pa je, da se bo zvišal še bolj, ker v sedanjih okoliščinah sploh ni mogoče sestaviti zanesljivega proračuna.

Gospodarske vesti

Bolgarska zunanja trgovina se je zaradi vojne v aprilu v primeri z lanskim letom precej zmanjšala. Tako je padel izvoz od 423 na 322 milijonov levov, uvoz pa od 585 na 523 milijonov levov.

Madžarska vlada je zvišala skupno ceno za pšenico od 26,80 na 30 pengov. Ta cena pa velja samo do 31. oktobra in se nato zniža na 27 pengov za metrski stot. Maksimalna cena za koruzo je določena na 23,50, za krompir pa na 8,50 penga. Izključno pravico odkupa ima poldržavna žitna družba Futura.

Madžarsko-turški gospodarski sporazum je bil te dni podpisan v Budimpešti. Madžarska bo dobivala od Turčije važne surovine, uvažala pa bo v Turčijo v prvi vrsti industrijske izdelke in papir.

V Švici je nastalo veliko pomanjkanje premoga. Švicarska železnica direkcija je zato ukinila eno devetino potniških vlakov, posebno onih, ki vozijo ob nedeljah in na manj frekventiranih progah.

Švica ima danes že okoli 140.000 bruto reg. ton trgovskega brodogoja. Švicarji so ustanovili dosedaj že štiri paroplovne družbe. Glavni pristanišči za švicarske ladje sta Genova in Savona. Italija je dovolila za švicarski tranzit skozi Genovo velike olajšave. Švicarji pripravljajo sedaj uvedbo redne pomorske zveze med Genovo in New Yorkom.

Indeksi cen za živila se je v Švici od začetka sedanje vojne zvišal po podatkih Zveze švicarskih konsumnih društev za 37,2%.

Občutno pomanjkanje papirja je nastalo v Franciji, zlasti ovojnega papirja in papirja za pisanje. Zato je oblast prepovedala izdelovanje raznih papirnih predmetov, zlasti reklamnih. Pomanjkanje časopisnega papirja pa je zaradi znatnih nemških dobav zelo padlo in izhajajo francoski dnevniki sedaj na štirih straneh, dočim so do nedavnega izhajali le na dveh.

Trgovinska pogodba med Španijo in Portugalsko je bila podpisana v Lisboni.

Švedska je morala zaradi vojne ustaviti vso svojo čezmorsko trgovino, ki je v mirnih časih obsegala skoraj polovico vse njene zunanje trgovine.

Nizozemska Indija je do konca tega leta ustavila vsak izvoz kavečka na Japonsko.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrance, jourmale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.